

САМАРАНОК ИСТИФОДА БУРДАНИ НЕРҶИ БАРҚ

Нерӯи барқ асоси инкишофи иқтисодиёт, пешрафти ҳама соҳаҳои хоҷагии халқ ва ҷорӣ намудани прогресси техникӣ дар истеҳсолот мебошад. Бояд қайд намуд, ки мавқеи географии Тоҷикистон ба он овардааст, ки дар қаламрави он бузургтарин захираҳои обӣ-энергетикии минтақаи Осиёи Марказӣ ҷойгир шудаанд.

Тибқи таҳлилҳои соҳа, ки дар соли 2019 анҷом дода шудааст, ҳоло захираҳои бузурги потенциалии энергетикии Тоҷикистон дар дарёҳои Панҷ (97,6 млрд. кВт-соат), Вахш (45 млрд. кВт-соат), Обихингоб (17,6 млрд. кВт-соат), Сурхоб (14,7 млрд. кВт-соат), Қофарниҳон (12,5 млрд. кВт-соат) ва Зарафшон (10,6 млрд. кВт-соат) ҷойгир шудаанд. Дар байни ин дарёҳо Вахш дорои захираи бузурги энергетикӣ буда, дар 1 км дарозии маҷрои он 1,7 баробар нисбати дарёи Норин, 2 баробар нисбати Панҷ ва 7 баробар нисбати дарёи Ому бештар қувваи барқ дорад. Дар якҷоягӣ дарёи Вахш бо Панҷ аз 9/10 ҳиссаи ҳаҷми захираҳои энергетикии мамлакатро доро мебошанд.

Дар байни давлатҳои Осиёи Миёна Тоҷикистон аз ҷиҳати захираи гидроэнергетикӣ ҷои аввалро мегирад. Захираи об ба 1 м² дар Тоҷикистон аз ҳисоби миёнаи ИДМ 13 баробар бештар аст.

Қобили қайд аст, ки хусусияти сохтмони нерӯгоҳҳои оби Тоҷикистон аз он иборат аст, ки онҳо ба тарзи силсила, яъне дар як дарё якҷандто нерӯгоҳҳои барқӣ сохта шудаанд. Чунин тарзи ҷойгир намудани нерӯгоҳҳои барқӣ боиси самаранок истифода бурдани қувваи оби дарёҳо мегардад. Ҳоло дар ҳавзаи дарёи Варзоб силсилаи нерӯгоҳҳои барқии Варзоби Боло, Варзоби Поён, Варзоби Миёна; дар дарёи Вахш — нерӯгоҳҳои Сарбанд, Марказӣ, Норақ, Бойғозӣ, Сангтуда-1 ва ғ. сохта шудааст.

Солҳои охир ғайри нерӯгоҳи барқии оби болозикр боз якҷанд нерӯгоҳҳои хурди барқӣ дар дарёҳои гуногуни Тоҷикистон ба кор даромаданд. Хусусияти муҳими сохтмони нерӯгоҳҳои барқии обӣ аз он

иборат аст, ки обанборҳои онҳо ба ғайр аз истехсоли қувваи барқ, инчунин, барои идоракунии маҷрои дарёҳо, пешгирии обхезӣ, обёрикунии заминҳои қорам ва бо об таъмин намудани шаҳру деҳаҳо шароити имконият фароҳам меоранд.

Имрӯз дар ҷумҳурии нерӯгоҳҳои бузург, аз ҷумла, НБО-И Роғун фаъолият мекунад, ки ҳар яки онҳо ба рушду суботи ҷомеа мусоидат менамояд. Мо бояд шукронаи истиқлолият кунем, ки дар замони истиқлолият зиндагии мардум хеле ҳам беҳтар гардид. Сохтани нерӯгоҳҳо боиси пешравии иқтисодиёту амнияти иҷтимоӣ мегардад. Мо худ шоҳидем, ки дар зимистонҳо аҳолии кишвар ба қувваи барқ эҳтиёҷи зиёд доранд ва аз ҳар яки мо фарҳанги баланди истифодабарии нерӯи барқро талаб менамояд. Имрӯз, ки аҳоли рӯ ба рушд ва зиёдшавӣ оварда шудааст, истифодаи нерӯи барқ ҳам мушкилихоеро ба бор меорад. Яъне, мушкилихое, ки дар ин самт рух медиханд, аксаранд ҳалшаванда аст. Зеро бо назардошти манфиатҳои миллии ва имкониятҳои давлатӣ ҳар мушкилие, ки дар самти нерӯгоҳҳои барқӣ дида мешавад, дар солҳои баъдӣ ҳалли худро хоҳад ёфт.

Яъне, имрӯз Ҳукумати кишвар сиёсати иқтисодии худро пурзӯр намуда истодааст. Пеш аз ҳама, диққати Ҳукумат ба соҳаи гидроэнергетика бештар зоҳир мегардад. Сохтмони бузургтарин нерӯгоҳи Тоҷикистону Осиёи Марказӣ – «Роғун» идома дорад. Қор дар ин сохтмон босуръат давом дорад. Ва рӯзҳои ба шумор мондааст, ки масъалаи қувваи барқ ба пуррагӣ ҳалли худро ёбад.

С. Мирзоев,
муҳаққиқ